

Prof. Dr. Guus Schrijvers (63) is een eminente Utrechtse wetenschapper op het gebied van de innovatie van de gezondheidszorg. De opvoeding door zijn veeleisende ouders hebben hun sporen in positieve en negatieve zin nagelaten.

Interview door Jan Jansen

Een lange strijd voor een betere gezondheidszorg

Hij is gelauwerd omdat hij de huisartsenzorg heeft verbeterd. Hij nam initiatief voor de oprichting van gezondheidscentra in de Utrechtse wijken. Omdat huisartsen in de directe woonomgeving van hun patiënten gingen werken, kregen ze beter inzicht in achtergronden van hun patiënten en konden ze zich ontwikkelen tot vertrouwensarts. In het hele land heeft dat navolging gekregen. Volgens Guus Schrijvers werden huisartsen in de 70er jaren volkomen overvleugeld door de medisch specialisten in de ziekenhuizen. Schrijvers zette zich politiek en wetenschappelijk in om vanuit de ziekenzorg breder naar de persoon te laten kijken in plaats van naar een ziek orgaan.

Hij is het zesde kind van de zeven uit een katholiek gezin in Amsterdam. Zijn vader was lekenonderwijzer op een katholieke school. "Mijn vader vond dat hij zich op zijn werk voortdurend moest bewijzen tegenover de fraters", vertelt Guus Schrijvers. "Die sfeer van je moeten bewijzen was er ook bij ons thuis. Arbeiderskinderen moesten doorleren, vond hij. Mijn ouders wilden allebei dat hun zeven kinderen het maximale eruit haalden wat in ons zat. Eigenlijk was het nooit goed genoeg, ook al kreeg ik nog zulke hoge cijfers op het gymnasium. Ik heb er uiteindelijk wel een goede positie door gekregen, maar kreeg

door de constante prestatiedruk ook veel spanningen en heb daardoor regelmatig psychologische hulp nodig gehad om een geestelijke balans te vinden."

Doelmatigheid

Na zijn gymnasiumdiploma in 1967 gaat Guus Schrijvers economie studeren. "Dat is een studierichting die logischerwijze voort komt uit mijn achtergrond van zoeken naar doelmatigheid. Bij ons thuis was mijn moeder een voorbeeld. Ze kocht bijvoorbeeld een pak Roycosoep voor vier personen voor ons negenen. Ze lengde dat aan met water en maggi, zodat niemand

het in de gaten had. Ook schonk ze goedkope wijn uit flessen met een duur etiket. Ik leerde van haar dat je creatief moet zijn om een optimaal resultaat te bereiken. Ik wilde me als student vooral inzetten voor een betere samenleving als geheel en niet om voor mezelf een hoog betaalde baan te bemachtigen."

Een belangrijke maatschappelijke discussie tijdens de studie van Guus Schrijvers, begin jaren zeventig, is het bestrijden van de voortdurend stijgende kosten van de gezondheidszorg. "Die was zo'n 25% per jaar en dus niet te beheersen bij ongewijzigd beleid. Kostenbeheersing was de opgave. Dat is lastig, want gezondheidszorg is een complexe werkelijkheid met verschillende, niet op elkaar aansluitende, verantwoordelijkheden. Een van mijn hoogleraren was professor Wim Duisenberg, de latere minister van financiën. Hij inspireerde me ook voor de politiek, omdat je daar een platform hebt om idealen te kunnen realiseren. Duisenberg gaf als politiek statement aan dat je een stad of een land pas kan besturen als je ook weet wat de kruidenier op de hoek van de straat wil."

Politiek actief

Door zijn toenmalige vriendin komt Guus Schrijvers na zijn afstuderen in 1973 in Utrecht wonen. Hij wordt dan gelijk politiek actief en in 1974 gekozen voor de Partij van de Arbeid

in de Utrechtse gemeenteraad. Krijgt daar portefeuilles als Volksgezondheid, Welzijn, Cultuur en Financiën. Hij werkt ook verder aan een promotieonderzoek. In 1980 promoveert hij op het onderwerp Regionalisatie en Financiering van de gezondheidszorg. "Dat je in de politiek lang niet alles kunt bereiken wat je wil en waarvan je denkt dat het logische en betaalbare voorstellen zijn, werd mij snel duidelijk. Veel draait om machtsverhoudingen en elkaar gunnen of misgunnen. Ik heb wel overwogen me als wethouder of als Tweede Kamerlid verkiesbaar te stellen om meer invloed te krijgen. Maar uiteindelijk ben ik na tien jaar gestopt als raadslid en heb ervoor gekozen me verder wetenschappelijk in te zetten. Ik heb vaak getwijfeld om toch weer de politiek in te gaan. Maar het is goed zo." In juni 1987 wordt Schrijvers benoemd tot hoogleraar Public Health bij de Medische Faculteit Utrecht. "Ik had al aangegeven dat ik de macro-onderwerpen zou opgeven als mij deze leerstoel zou worden aangeboden. Samen met collega-professor Joop van London heb ik me vanaf dat jaar gericht op innovaties en op ketenzorg bij chronisch zieken. In Utrecht heb ik me verder ingezet om gezondheidscentra in alle wijken te krijgen. De eerste was in Overvecht. Later kwamen ze in alle andere wijken. Een heel goed voorbeeld is het wijkgezondheidscentrum in Lombok. Dat is samengevoegd met

andere ondersteunende functies. Ook Leidsche Rijn heeft inmiddels prachtige gezondheidscentra."

Afscheid

Oktober verleden jaar nam Schrijvers afscheid als hoogleraar. "Ik wil meer tijd hebben voor het schrijven van boeken over ondernemerschap in de zorg en gelijke toegang tot de zorg. Beide zijn belangrijk, maar moeilijk te combineren. Onze toekomstige haalbare en betaalbare gezondheidszorg is, net zoals toen ik mijn economiestudie begon, nog steeds de grote maatschappelijke opgave. Door mijn onderzoek en deskundigheid op dit gebied word ik veel gevraagd als adviseur en krijg verzoeken voor mediaoptredens en lezingen op congressen. Ik doe dat met grote passie, omdat ik ervan overtuigd ben dat mijn bijdragen nationaal en internationaal invloed kunnen hebben." De sporen van zijn veeleisende ouders werken na al die jaren nog steeds door in Guus Schrijvers zijn leven. "Ik word nog steeds beheerst door een sterke prestatie- en zedingsdrang. Mijn vrouw Els moet me vaak de betrekkelijkheid van alles laten inzien. Gelukkig hebben mijn drie kinderen een andere, meer ontspannen levensstijl. Zo draagt iedereen zijn verleden met zich mee en draagt op zijn of haar manier bij aan de kwaliteit van onze samenleving."

Guus Schrijvers is een veelgevraagd spreker

Guus Schrijvers is ook maatschappelijk actief

Als je partner een vreemde wordt

Jaar in jaar uit ga je samen door het leven. Je geniet met elkaar van de mooie momenten en deelt de grote en kleine zorgen die bij het leven horen. En dan blijkt dat je partner dementie heeft.

In het begin valt het nog wel mee. Je partner is hooguit wat vergeetachtig. Maar het gaat van kwaad tot erger. Langzaam maar zeker verdwijnt de persoon met wie je zoveel gedeeld hebt. Ook Marie van Loon (76) moet met lede ogen aanzien hoe haar echtgenoot Leonard gaandeweg een vreemde wordt. 'Ik ben al sinds de middelbare school samen met Leonard. We kennen elkaar dus door en door en hebben een heel gelukkig huwelijk. Zes jaar geleden werd bij hem dementie geconstateerd. Steeds vaker lijkt het alsof er iemand tegenover me zit die ik niet ken. Dat vind ik heel moeilijk. Juist nu ik zoveel behoefte heb aan

zijn steun, kan ik soms niet meer bij hem terecht.'

Genieten

Marie heeft goed contact met haar kinderen, vrienden en familie. Hoewel iedereen even lief en begripvol is, voelde ze zich toch vaak alleen. Vorig jaar besloot ze op zoek te gaan naar mensen die in dezelfde situatie zitten als zij. Ze sloot zich aan bij een gespreksgroep voor mantelzorgers van mensen met dementie. 'Het was een verademing om te praten met mensen die hetzelfde meemaken als ik. Hoewel ik dit natuurlijk niemand gun, is het toch fijn om te weten dat ik niet de enige ben.

Ik voel me minder alleen. Door de verhalen van anderen weet ik bovendien beter wat mij te wachten staat. Ik besef dat ik NU moet genieten van alles wat Leonard en ik nog wel hebben – want straks kan het niet meer.'

De Bezoekdienst van Stichting Stade organiseert in samenwerking met Steunpunt Mantelzorg Utrecht weer een gespreksgroep voor mantelzorgers van mensen met dementie. Iedereen is welkom, zowel partners als kinderen van iemand met dementie. Ook als uw partner of ouder in een verpleeghuis zit, kunt u meedoen.

Datums:
4, 11, 18 en 25 april
en 2 en 16 mei 2013
Tijdstip:
van 12.30 tot 15.00 uur.
Met:
koffie en lekkere broodjes!
Kosten: gratis
Locatie:
Buurthuis Oudwijk,
Oudwijkdwarstraat 148, 3581 LJ Utrecht.
Meer informatie en aanmelden: Andrea Lehr,
a.lehr@stichtingstade.nl, tel. 06-11581640.

(Foto: Nationale Beeldbank)